

celoletno 70 lir (za ino-
zemstvo: 75 lir), za 1/2 leta
35 lir, za 1/4 leta 17.50 lir.
mesečno 6.—lir. Tedenska
izdaja za celo leto 25.—lir.
Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 73.

Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ulica 23. Tel.
25-52. Uprava: Gregor-
čičeva ul. 27. Tel. 47-61.
Rokopisov ne vračamo.—
Račun pri poštni hranil-
nici v Ljubljani št. 11.963.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaia vsak ponedeljek,
sredo in petek

Ljubljana, petek 4. julija 1941-XIX

Cena posameznih
številki lir 0'60

Visoki Komisar za Ljubljanski velesejem

Pod predsedstvom Visokega Ko-
misarja Eksc. Graziolija je bila
seja vodstva Ljubljanskega vele-
sejma, katere so se udeležili ljub-
ljanski župan, zastopniki velesej-
ma in nekateri funkcionarji Viso-
kega Komisarjata.

Visokemu Komisarju so pred-
sednik in voditelji velesejma po-
ročali o načrtih, po katerih bo
organiziran letošnji jesenski vele-
sejem, ki bo prikazal proizvodno
moč nove pokrajine glede na pro-
izvajalno sposobnost Kraljevine,
po kateri se ravna vsa delav-
nost Ljubljane in Ljubljanske
pokrajine, kakor tudi glede na
proizvodno držav, na katere Ljub-
ljanska pokrajina meji. Ljubljanski
velesejem bo tudi za nacio-
nalno in za tujo industrijo in tr-
govino novo središče propagande.

Visoki Komisar je za zaključek
razprave podal točna navodila
glede izvedbe velesejma, katerega
je treba prenoviti in opremiti po
vidikih, ki odgovarjajo pomenu
nove pokrajine in njenemu zemlje-
pisnemu položaju. **Potem je naka-
zal za dograditev velesejmskih pa-
viljonov znesek 300.000 lir.**

Gospodarski krogi Ljubljane in
Ljubljanske pokrajine so Eksc. Vi-
sokemu Komisarju za velikodušno
podporo globoko hvaležni in po-
trudili se bodo, da bo jesenski
velesejem v vseh ozirih vreden
njegovega zanimanja in naklonje-
nosti.

Udeležba italijanske države v delniških družbah

Po podatkih revije »Agenzia
Economica e Finanziaria« je zna-
šala udeležba italijanske države v
nacionalni industriji, trgovinskih
podjetjih in bankah koncem julija
1939 1024,7 milijona lir. Od tega
je odpadlo na udeležbo pri »Banca
Nazionale del Lavoro« 197,8, S. A.
Idroelettrica Siderurgica Ansaldo
Cogne 187,2, pri »Azienda Gene-
rale Italiana Petroli« (AGIP) 180,
pri »Azienda Carboni Italiani« 156,
pri »Ala Littoria« 64, pri »Azienda
Minerali Metallici Italiani« 45,
pri »Azienda Tabacchi Italiani« 25,
pri Soc. Fertilizzanti Naturali 15
in pri Refineria di Olii Minerali
Fiume 12,5 milijona lir. Poleg te-
ga je bil udeležen italijanski drž.
kapital pri podjetjih v Vzhodni
Afriki z vsoto 88,9 milijona lir ter
v Albaniji s 14,4 milijona lir.

Izvoz blaga v Ljubljansko pokrajino

»L'Eco di Roma« poroča, da je
finančno ministrstvo v sporazumu
z ministrstvom za devize in valute
pooblastilo carinske oblasti, da do-
volijo izvoz v Ljubljansko pokra-
jino za vse trgovsko blago brez
ministrskega dovoljenja.

Klirinški tečaji

Italijanski Nacionalni institut za
plačilni promet z inozemstvom je
določil z ozirom na zboljšanje te-
čaja italijanske lire nove tečaje za
klirinški promet z inozemstvom.
Določeni so naslednji klirinški te-
čaji (v oklepajih prejšnji tečaji):

100 švedskih kron 452,90 (472,60)
100 danskih kron 366,80 (383)
100 španskih pezeta 169,40 (181)
100 švic. frankov 441,15 (445,43)

Kako naj bi pomagali domači lesni obrti

Iz brošure dr. Jožeta Rusa smo
navedli zadnjič vrsto podatkov o
udeleževanju in pomenu ribniške
domače lesne obrti, ki zasluži vso
pozornost ne samo zaradi svoje
samoniklosti, temveč tudi zaradi
tega, ker je življenjska potreba in
zelo uspešen način samoobrambe
velikega pasivnega okoliša. Suha
roba ter iznajdljivi in zelo mar-
ljivi suhorobarji pa nimajo nič od
same pozornosti brez dejanske po-
moči. Tudi na vprašanje: kako bi
jim bilo mogoče pomoči? — naj-
demo v brošuri odgovore in smer-
nice.

Prvo je priskrba lesa. Brez nje-
ga bi morala lesna domača obrt
prenehati. Gozda je na ribniških
tleh res dosti, suhorobarje pa stane
že danes dosti časa in truda
iskanje primerne lesa. Kmečki
gozdovi so že tako izsekani, da v
njih jelovine za obode in doge
skoraj ni več najti. Gozdarska
stroka bi morala posvetiti skrb
tudi potrebam suhe robe. Panji,
ki bi jih v gozdu odbral suhoro-
barski strokovnjak, naj bi bili pri-
hranjeni za kupce iz vrst suho-
robarjev. Veliko uslugo bi na-
pravila suhi robi posebna gozdna
drevesnica. Drevesnica v Kočevju
goji samo smreko in jelko, suhi
robi pa primanjkuje bukve, javo-
ra, jesena, belega in črnega gabra
in drugega listnatega drevja. **Po-
sebna drevesnica na tleh Male
gore bi bila domači lesni obrti v
veliko korist.**

Količina izdelane suhe robe je
v zadnjih desetih letih narasla za
40 % in odpreti bi ji bilo treba
nove poti v svet. Letos so hodili
ribniški zdomarji le še v sosedne
alpske dežele ter v Julijsko kraji-
no in Furlanijo. Po krivdi Beogra-
da jim je bila zaprta pot na Mad-
žarsko, ker so pri sklepanju trgo-
vinske pogodbe z Madžarsko mi-
slili le na suho robo hrvaškega
Zagorja, Ribnico pa prezrli, čeprav
je dala Hratica Branka **Frangš**
Ribničanom naslednje lepo prizna-
nje: »Ribničani napravijo isto stvar
z lahkoto in v kratkem času, naš
Zagorec pa se muči ter mu je tre-
ba dvakrat več časa, a še ne do-
seže tiste brezhibne izdelave ka-
kor Slovenci.«

Tudi do primerne pospeševalne
akcije ima domača lesna obrt vso
pravo. Na Tehniški srednji šoli v
Ljubljani, ki daje stroho petim
strokovnim šolam, so mizarški in
strugarski ter kiparski in rezbar-
ski oddelek, samo potreb lesne
domače obrti se ni nihče spomnil.
Ostale so v učnem načrtu iz l. 1887.
Ribniška suha roba šolarske šole
v njenem navadnem pomenu sploh
ne potrebuje. Tehniko obdelova-
nja lesne snovi obvlada namreč
vsak suhorobar že zmladega tako
popolno, da bi mogel biti marsi-
komu učitelj.

Pospeševalna akcija suhe robe
ne bi smela biti zato tukaj, da bi
nadomeščala učne mojstre v obrt-
nem zakonu naštetih lesnoobrt-
nih strok, temveč posvečena bi
morala biti kolikor le mogoče go-
lemu ročnemu delu, ki je in osta-
ne najosebnejša stvar, ker je od
fizične osebe ni mogoče ločiti. Za-
radi tega se glavno delo akcije ne
bi smelo gibati med štirimi ste-
nami kake šole, temveč med suho-
robarji od vasi do vasi.

Lesna domača obrt je cvetka na
prosti livadi umetniške tvornosti

našega preprostega človeka in bi
vsako presojanje in negovanje po
navadnem šolskem načinu tej cvet-
ki le škodovalo. Strokovnjaki naj
med suhorobarji odkrivajo talente,
budijo njih prirojeni okus in dvi-
gajo njih ponos ter poglobljajo čut
za svobodno, samostojno umetni-
ško ustvarjanje.

Z lahkoto bi se na ta način do-
seglo, da bi bili izdelki domače
lesne obrti še mnogovrstnejši in
pestrejši, kakor so že. Ribniški
suhorobarji so n. pr. naravnost po-
klicani za izdelavo originalnih
spominskih predmetov in igrač.

Zarišče in središče take pospeše-
valne akcije vse suhe robe pa ne
spada nikamor drugam ko v Rib-
nico.

Prospeh domače lesne obrti je
trgovini v korist, industriji ne
more škodovati, kmečki živelj pa
tudi ni prikrajšan, ker je ribniški
suhorobar z vso dušo tudi kmet,
kar dokazuje njegove izredno
umno in intenzivno obdelane njive
in njivice.

Kapital pomeni za Slovence su-
ha roba in zato glejmo, da ta ka-
pital dvignemo, da nam bo še več
donašal.

Likvidacija bivše Narodne banke

Zadnja številka »Südost-Echo«
objavlja od svojega poročevalca v
Beogradu naslednji z 28. junijem
datirani članek:

V nekem berlinskem listu je
bilo nedavno objavljeno, da je ju-
goslovanska Narodna banka svojo
likvidacijo ustavila ter odložila na
povojni čas. Ugotovili smo, da ta
vest ni točna. Likvidacija se je že
začela in se bo nadaljevala po na-
črtu, ki je bil določen z odredbami
vojaškega poveljstva in general-
nega pooblaščenca za gospodar-
stvo v Srbiji dne 29. maja. Dan
31. maja je bil dan poslovnega za-
ključka stare Narodne banke. Od
1. junija dalje zaključuje zavod sa-
mo še svoje staro poslovanje.

Likvidacija se vrši na ta način.
da se rešujejo po vrsti vsa aktiva
in pasiva. Podružnice Narodne
banke bivše Jugoslavije, ki so zdaj
v inozemstvu, so centrali v Beo-
gradu še vedno neomejeno odgo-
vorne za dele premoženja, ki ga
upravljajo. Znano je tudi, da hoče
ena izmed nasledstvenih držav po-
družnice Narodne banke ovirati
pri izpolnjevanju njih privatno-
pravne obveznosti. Če bo kje v
inozemstvu prizadeto premoženje
Narodne banke, bodo seveda likvi-
datorjem za vse premoženjsko-

pravne posledice odgovarjale do-
tične države.

Zaloge Narodne banke bivše Ju-
goslavije so bile deloma že izroče-
ne nasledstvenim državam, da so
menice, posojila, gotovina itd. spet
v gospodarskem prometu. To se je
zgodilo že v Beogradu in Zagrebu.

Težave likvidacije so v tem, ker
so s centralo vred tudi številne
podružnice med vojno menjale
svoje sedeže in skrivale svoje pre-
moženje. Zaradi tega še danes ni-
so vsi za likvidacijo potrebni do-
kumenti na razpolago. Težave so
tudi zaradi tega, ker še niso ure-
jene vse poštno zveze, upamo pa,
da bo kontakt med Beogradom in
inozemskimi podružnicami v krat-
kem urejen. Ko bo to doseženo,
bo največjih težav poslovanja ko-
nec.

Potem se bo likvidacija vršila
na ta način, da bodo Narodne ban-
ke nasledstvenih držav dobile na
njihovo območje odpadajoči delež
zaloga, oziroma da bodo na svojem
območju reševale tekoče zadeve.

Razdelitev aktiv Narodne banke
bivše Jugoslavije, ki so v blokira-
nih državah, bo mogoča najbrže
še po koncu vojne, po sklenjen-
em miru, kar pa seveda ne more
biti vzrok za prekinitev ali za od-
laganje že uvedene likvidacije.

Nemška strojna indu- strija in njen razmah

Predstavnik nemške strojne pro-
dukcije direktor Karl Lange je,
kakor poroča »Übersee-Post«, ne-
davno v nekem svojem govoru
poudarjal:

Nemčija, Anglija in USA so v
strojni produkciji že stare preiz-
kušene države, prvenstvo pa ima
že dolga leta Nemčija. Angleška
strojna produkcija je l. 1938. ko-
maj še dosegla eno četrtino nem-
ške. Pri preureditvi strojne indu-
strije v vojne svrhe so zelo važne
razlike v razvoju od l. 1933. na-
prej. Anglija je mislila, da bo ved-
no ostala ob izvorih surovin, Nem-
čija, od izvorov surovin odrezana,
pa je bila prisiljena k samopomo-
či in samoobrambi ter je v svojem
štiriletnem načrtu naložila svoji
kemiji in strojni industriji mnogo
novih nalog.

Presoja in cenitev ameriške
strojne industrije v primerjavi z
nemško je v širokih krogih na-
pačna. Ljudi je premotilo govorje-
čenje o »deželi neomejenih mož-
nosti«, a tudi dobro organizirana

ameriška reklama je imela moč-
ne učinke, ki so ovirali stvarno
presojo. V resnici pa je ameriška
strojna industrija po kakovosti in
tudi po produktivnosti daleč za
nemško. Nemčija ima nekaj sto
strojnih tovarn več kakor USA.
Produkcija ameriške strojne in-
dustrije je bila še lani avgusta po
vrednosti za več 100 milijonov RM
nižja od nemške.

V pogledu hitrejšje produkcije
strojev za vojne svrhe stoji Ame-
rika pred podobnimi problemi, ka-
kor Nemčija pred svojo oborožit-
vijo. Pri tem je ta velika razlika,
da rešuje Amerika šele od konca
leta 1940, probleme, ki so bili v
Nemčiji rešeni že pred nekaj leti.

Amerika je tudi preobložena s
starimi stroji. »American Machi-
nists« je navajal po uradnih pre-
gledih, da je v USA do 70 % vseh
v industrijah delujočih strojev sta-
rih nad 10 let, v nekaterih pano-
gah, n. pr. v tvornicah lokomotiv
in vagonov, pa je zastarelih stro-
jev celo 86 do 90 %. V Nemčiji pa

je bilo od l. 1933. uvedenih v in-
dustriji za več milijonov najmo-
dernejših strojev.

Svojo strojno industrijo je Nem-
čija tako dvignila, da zadošča vsem
nalogam in zahtevam oborožitve in
da ni pri tem tudi med vojno no-
bene zapreke pri veliki produk-
ciji gospodarskih strojev za upo-
rabo doma in za izvoz. Amerika pa
mora naglo izdelovati vojne stroje
in naprave, pri tem pa še skrbe-
ti za moderniziranje zastarelega
strojnega parka vse svoje indu-
strije, kar je enako nujno in brez
česar vojnimi zahtevam ni mogoče
zadostiti. To ogromno nalogo je
treba rešiti takoj, ne pa v nekaj
letih, ki so itak že zamujena.

Bogat pridelek riža v Italiji

Italija prideluje mnogo riža.
Najbogatejši je pridelek v provin-
cah Vercelli in Alessandria. Ker
je riž zelo važen za prehrano pre-
bivalstva, so izdatni pridelki po-
sebnost važni v vojni dobi, ko se
morajo sredstva prehrane izpoln-
jevati in dopolnjevati. 100 g riža
vsebuje 353 kalorij, kar odgovarja
100 g telečjega mesa ali 300 g te-
stena.

Letni pridelek riža v Italiji zna-
ša okrog 7.580.000 stotov. Na izvoz
odpade od tega 1.775.000 stotov.
Od doma pridelanega riža odpade
približno na vsakega Italijana na
leto 10,68 kg, dočim bi dobil od
pridelka v svoji državi vsak Ne-
mec 2,07, Francoz 1,52, Američan
pa 8,81 kg na leto.

Trg. strokovno nadaljeval- na šola Združenja trgovcev v Ljubljani

je te dni zaključila svoje šolsko le-
to, in sicer brez običajne zaključne
šolske slovesnosti.

Ob koncu leta je bilo na šoli 105
učencev in 127 učenk, skupno to-
rej 232 gojencev. Z dobrim šol-
skim uspehom je dokončalo šolo
206 gojencev ali 88,8 %, z neza-
dostnim pa 22 ali 9,5 %. Neizpra-
šani so bili 4. Šolski uspehi so
torej dobri.

Kakor vsako leto, so bili tudi
letos obdarovani najpridnejši učen-
ci in učence s hranilnimi knjiži-
cami, in sicer:

hran. knjižico, dar veletržca g.
Avgusta Volka, je prejel učenec
IIIc razreda Štembal Milan, tvrdke
»Jeklo«, Stari trg 11;

hran. knjižico, dar Ljubljanske
Kreditne banke, je prejela učenka
IIIb razreda Bernard Božena, tvrd-
ke Legat Ivan, Miklošičeva c. 44;

hran. knjižico, dar Ljubljanske
Kreditne banke je prejela učenka
IIIb razreda Poštuvan Franja,
tvrdke Orehek Matej, Kolodvorska
ulica 26;

hran. knjižico, dar Kreditnega
zavoda za trgovino in industrijo,
je prejel učenec IIIa razreda Be-
lič Ivan, tvrdke Železnikar Ivan,
Marijin trg 3;

hran. knjižico, dar istega zavo-
da, je prejela učenka IIIc razreda
Krištof Irena, tvrdke Škerl Silve-
ster, Selenburgova ul. 4.

Obdarovanci naj se zgledajo v
pisarni Združenja trgovcev.

Nemške premogovne dobave Madžarski

Budimpeštanska občina je dobi-
la od premogovnega sindikata v
Porurju zagotovilo, da bo v bodoče
dobivala 15.000 ton mesečno pre-
moga za plinarno namesto doseda-
njih 10.000 ton. Nadalje bo dobi-
vala plinarna v Budimpešti 15.000
ton premoga iz Ostrave.

† Jean Schrey

V visoki starosti 87 let je umrl v Ljubljani Jean Schrey, bivši predsednik Zbornice za TOI in ena najpopularnejših osebnosti v Ljubljani.

Pokojnik se je rodil l. 1855. kot sin imovitega mlinarja Antona Schreya na Glincah, se izučil v tujini za mlinarja, nato pa prevzel l. 1888. pekarno v Gradišcu, ki jo je vodil 30 let in jo dvignil tako zelo, da je slovela kot prva pekarna v Ljubljani.

Kot ugleden obrtnik se je živo udeleževal tudi v našem gospodarskem življenju ter bil izvoljen za svetnika Zbornice za TOI. S svojo uvidevnostjo, konciliantnostjo in šegavostjo si je pridobil v zborničnem svetu splošne simpatije ter postal tudi njen predsednik.

Se bolj kakor kot odlični zastopnik našega obrtništva pa je bil Jean Schrey znan med ljubljanskimi meščani kot vedno zabavni družabnik. Imel je vedno najboljše zveze z vsemi ljubljanskimi meščanskimi krogi ter je bil vedno povsod dobrodošel gost in prijatelj. Znan je bil z vsemi ljubljanskimi političnimi in gospodarskimi voditelji vseh taborov in bil priča mnogih dogovorov in dogodkov, ki so odločilno vplivali na razvoj našega političnega življenja. Jean Schrey je tako dobro poznal ljubljansko življenje predvojne dobe, da je bil živa kronika predvojne Ljubljane. Znal pa je tudi lepo in živo pripovedovati o svojih spominih in velika škoda je, da se ni nihče potrudil ter te bogate in res zanimive spomine Jeana Schreya tudi zapisal. S svojimi dobrimi zvezami na vse strani je Jean Schrey marsikaterikrat prepričal, da ni naša strankarska razprtija dosegla prevelik obseg. Ta njegova zasluga zasluži posebno priznanje.

Jean Schrey pa je bil znan tudi kot lovec, kot velik prijatelj narave ter bil vsa zadnja leta glavni ostrostrelec, najstarejšega ljubljanskega društva.

Jean Schrey je bil osebnost, ki ga je cenila in spoštovala vsa Ljubljana, ki je imel vse polno najodličnejših prijateljev in ki si je s svojo vedro življenjsko modrostjo povsod pridobival simpatije. Bil je mož dobrega srca, ki je vedno rad in tudi izdatno pomagal ljudem v stiski.

Jeana Schreya bo Ljubljana ohranila v hvaležnem in lepem spominu.

Dobra žetev v Italiji

Žitna korporacija javlja, da bo letošnja pšenična žetev v vsakem oziru zelo zadovoljiva in znatno boljša ko lani. Zaradi discipliniranosti in požrtvovalnosti Italijanov so se mogle premagati težave v prehodni dobi med lanko in letošnjo žetvijo. Z zalogami lanske žetve se niso mogle kriti samo potrebe stare Italije, temveč tudi novih provinc.

Smrekovega in hrastovega čresla

kupi vsako množino po garantirani ceni. — J. LAVRIČ, Ljubljana — šentvid pri Stični.

Zasebna iniciativa zaželeno

Uspeh zavoda I. R. I.

Letošnje poslovno poročilo zavoda »Istituto per la Ricostruzione Industriale« (IRI) v Rimu vzbuja s svojimi izjavami o bodočih nalogah italijanskega gospodarstva prav posebno zanimanje. Ta zavod za finansiranje in kontrolo je nastal v kritičnem trenutku (v januarju 1933), ko je bil znaten del italijanske industrije ogrožen zaradi takratne gospodarske krize. Zavod je dovolil v tem času 850 milijonov lir kreditov, potrebna denarna sredstva pa je dobil z izdajo obligacij. Ti krediti so bili v zadnjih letih v celoti plačani, samo v zadnjem letu za 400 milijonov lir.

Po izbruhu vojne je IRI, vključen v civilno mobilizacijo, razvijal zelo živo delavnost, ki je imela za posledico znaten dvig produkcije oborožitvene industrije, ladjedelnic, proizvodnje sintetičnega kavčuka, proizvodnje celuloze itd. Kako velik obseg je zavzela ta delavnost, kaže že samo to, da je bilo samo za povečanje industrijskih stavb in naprav investiranih 1300 milijonov lir. Za to potrebna sredstva so bila dobljena z novimi posojili. Samo težka industrija je dala v ta namen 800 milijonov lir. Tako ni bilo potrebno znova apelirati na obligacijski trg ali pa na državne kredite. Vsa IRI pripadajoča podjetja se smatrajo kot popolnoma sanirana. Letna bilanca zaključuje s čistim dobičkom 97,7 (lani 91,1) milijona lir, od česar odpade 71,4 (lani 67,7) milijona lir na dobičke od realizacij, dočim predstavlja vsota 26,2 (lani 23,3) milijona lir pravi čisti dobiček.

Na podlagi tega ugodnega stanja je uprava z izrecno odobritvijo Duceja izvedla novo oceno premoženja, kar se je izrazilo v bilanci

z zvišanjem fonda za dotacije od 1000 na 2000 milijonov lir. Ta podvojitve se je izvedla predvsem zaradi od osnih sil nameravane gospodarske preureditve. Da je bila ta pot prava, dokazuje to, da so po državnem prevzemu kontrole bank narasli od javnopravnih zavodov zasebnim podjetjem dovoljeni in od njih v resnici uporabljeni krediti od 4200 na 9400 milijonov lir. To pa naj ne bo povod za hvaljenje nekega bodočega državnega socializma, kajti nagel in splošen gospodarski dvig je mogoč le, če nastajajo številna in življenjsko sposobna mala in srednja podjetja v industriji, trgovini in obrtu. Po v »Carta del Lavoro« določenih smernicah bo država poslegla v zasebno gospodarstvo samo takrat, kadar bi bilo iz političnih ali demografskih razlogov potrebno, da se državni interesi popolnoma krijejo z interesi zasebne iniciative.

Poslovno poročilo IRI zlasti priporoča sodelovanje zasebnega in poldržavnega kapitala. Izrečno naglašja, da zavod ne samo ni oviral prodiranje zasebnega kapitala v kontrolirana podjetja, temveč je to nasprotno pospeševal. Kako velik obseg je zavzelo to mešanje kapitala, kaže to, da je koncem l. 1940. od IRI kontrolirani kapital dosegel nominalno vrednost 7000 milijonov lir, od česar je bilo v posesti IRI v obliki delnic 3550 milijonov lir, za 2640 milijonov lir je bilo v posesti drugih, za 810 milijonov lir delnic pa je IRI upravljal, a so mogli te prevzeti lastniki obligacij IRI. Iz tega sledi, da je dejansko bila polovica od IRI kontroliranega kapitala v zasebnih rokah.

(Po »Das Reich«.)

Nemški list o gospodarskem življenju Zagreba

Zadnja številka »Südost-Echo« je objavila naslednji dopis svojega poročevalca iz Zagreba:

Porast življenjskih stroškov je v Zagrebu že pereč problem. Vlada izdaja sicer naredbe, da cene od meseca marca ne smejo biti prekoračene, a težave izvedbe prave kontrole cen in pasivnost prebivalstva, ki ne mara pri tem sodelovati, so pri tem pomembne zapreke. Po ugotovitvah statistične revije »Indeks« je potrebovala meseca maja 1941. štiričlanska delavska družina za življenje 3031 din, dočim bi se mogel preživljati samski delavec z zneskom 1144 din. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da se je doslej 3000 din smatralo za povprečno plačo srednjega uradnika in da je znašala delavska mezda na dan 26 do 30 din. Od tega ne morejo živeti niti samski delavci, kaj šele oni, ki imajo družine.

Listi priporočajo družinam obilo otroškega blagoslova, takim priporočilom in zahtevam pa so, kakor vidimo, nasprotna materialna dejstva. Samo od aprila do maja se je življenje podražilo za 8,20%, od česar odpade na hrano 5,77%, na oblačila pa 2,43%. Kakor se vidi iz pripravljenih naredb, je vlada pripravljena, zboljšati položaj državnim uradnikom. Pri de-

lavcih pa zdaj ne gre toliko za to, če bodo zaslužki dosegli gotovo mero, ali pa jo prekoračili, kakor pa za to, če bodo sploh dobili delo. Zato pričakujemo z zanimanjem začetek praktičnih ukrepov, ki naj bi spravili v tek privatno podjetništvo in gospodarstvo.

Dosti je načrtov za izvedbo državnih gradbenih del, kakor železnice, ceste in stanovanjske hiše, mora pa se ugotoviti popolno pomanjkanje privatne iniciative. V Zagrebu je akutno pomanjkanje stanovanj zaradi tega, ker je kakih 50.000 prebivalcev več kakor pred tremi meseci. Gradbena delavnost pa je pri tem v glavnem omejena na dovrševanje dela, ki je bilo začeto lani v jeseni. Gospodarski krogi menijo, da je treba na vsak način najti delo, pri čemer je privatna podjetnost najbolj važna.

Že v 24 urah

barva, plesla in kemično snail obleke, klobuke, škrob in svetloka srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 5
Telefon št. 22-72.

Doma in po svetu

Nemško prodiranje na vzhodni fronti se nadaljuje z nezmanjšano silo in nemško armadno poveljništvo more sporočati vedno nove uspehe ter zmage. Tako so nemško-finske čete na severu zavzele Murmansk. Na južni finski fronti se nadaljuje prodiranje proti Leningradu. Ogorčeni boji divjajo ob latviško-estonski meji. Nemci so prekoračili Dvino. Po zasedbi Rige so nemške čete zasedle tudi Vindavo. Pri Minsku so Nemci prodrli sovjetsko fronto, prekoračili Berezino in prodirajo proti Smolensku. Tudi nemški prodor vzhodno od Lvova se nadaljuje v smeri proti Tarnopolu in Kijevu.

Nemško vojno poročilo pravi nadalje, da zavzema uničevalna bitka vzhodno od Bjalistoka vedno bolj obseg svetovno zgodovinske bitke. Med sovjetskimi četami, ki so tvorile tu klin med nemškimi oddelki, vlada popoln kaos. Nadalje pravi poročilo, da je bilo od 22. junija do 1. julija uničenih ali zaplenjenih 5574 sovjetskih bojnih voz, 2330 topov, 4 oklopni vlaki, nepregledno število strojne in da je bilo dosedaj ujetih nad 170.000 ujetnikov. Uničenih je bilo tudi 4525 sovjetskih letal.

Tudi hrvatska in bolgarska vlada sta priznali kitajsko nankinsko vlado Vangčineveja.

Vrhovni poveljnik britanskih čet v Sredozemskem morju general Wavel je bil imenovan za vrhovnega poveljnika v Indiji, za njegovega naslednika v Kairu pa dose-danji poveljnik v Indiji gen. Auchinleck.

V vzhodnem Sredozemskem morju je bil torpediran turški parnik »Rafah«. Na parniku je bilo okoli 200 turških mornariških oficirjev in mornarjev, ki naj bi v Angliji prevzeli za Turčijo zgrajene vojne ladje. Ni še ugotovljena nacionalnost podmornice, ki je torpedirala parnik.

Bivši predsednik litovske vlade Voldemaras, ki je bil že več mesecev zaprt v Kovnu, je bil od nemških čet osvobojen.

Zaradi zadnjega nemškega letalskega napada na Aleksandrijo se je začelo civilno prebivalstvo pospešeno evakuirati iz mesta.

Predsednik Roosevelt je izdal naredbo, po kateri smejo delati v oborožitveni industriji tudi črnci, ki dosedaj te pravice niso imeli.

Zastopnik Angleške banke Cat-bory je prišel v Moskvo, kjer je bil sprejet od Stalina.

Izvršile so se razne spremembe v hrvatski vladi. Med drugimi je bil imenovan za finančnega ministra dosedanji podtajnik ministrstva za nar. gospodarstvo dr. Košak, minister za trgovino in industrijo je postal dosedanji šef urada za prehrano Marjan Šinić, za ministra za seljaško gospodarstvo pa je bil postavljen dr. Dumandžić.

Sremska Mitrovica je z odredbo poglavnika preimenovana v Hrvatsko Mitrovico.

Hrvatski listi pišejo, da so hrvatska mesta prezadolžena. Tako plačuje Dubrovnik za svoje dolgove letno 3 milijone anuitet, Karlovac 1 milijon, Križevci nad 800.000, Mostar nad pol milijona, Osijek nad 8 in Split nad 7 milijonov dinarjev.

Podjetje Batignolles, o katerem je bilo svoje dni toliko upravičene kritike, je sedaj likvidirano. Železniško progo Bihač-Knin, ki jo je gradila ta družba, bodo dovršile hrvatske železnice v lastni režiiji.

V Zagrebu je na trgu baže dovolj jajc. Zagrebško mestno poglavarstvo jih bo prodajalo po 1-50 do 1-75 din.

Po vsej Bolgarski je bilo v zadnjih dneh mnogo hudih neviht s točo, debelo ko kurja jajca.

Dr. Stanko Leben: Italijanska vadnica

I. in II. del, druga popravljena izdaja. Izdala Jugoslovanska knjigarna. Cena broširani knjigi 35 din, kartonirani 45 din.

Vse v Ljubljanski pokrajini se uči italijansko in zato je Jugoslovanska knjigarna napravila zelo veliko uslugo prebivalstvu, ko je izdala izvrstno, hkrati pa tudi ceneno in lepo opremljeno italijansko vadnico. Vsako poglavje v knjigi priča, da je knjiga delo strokovnjaka, ki nazorno in z mnogimi praktičnimi zgledi uprva v posebnosti italijanskega jezika. Slovnica, konverzacija in praktične vaje delajo vsako posamezno lekcijo zanimivo, da se učna snov tem laže obdela. Posebno dobro pa bo služila Italijanska vadnica vsem onim, ki slede pouku italijanskega po radiu. Za vse te je naravnost nepogrešljiva. Odlično sestavljeno Italijansko vadnico dr. Lebna toplo priporočamo.

Denarstvo

V zvezi z uvedbo lir v zasedenih ozemljih je italijanski finančni minister odredil, da se poveča obtok papirnatega drobiža, in sicer obtok bankovcev po dve liri od 200 na 300 milijonov lir in bankovcev po eno liro od 250 na 350 milijonov lir.

Bolgarska vlada bo dala kovati za 200 milijonov levov kovance po 50 levov. Izdelani bodo iz zlitine bakra in niklja. Poleg tega bo izdala kovance po 1, 2, 5 in 10 levov, dočim vzame sedanje kovance po 5 in 10 levov iz prometa.

KNJIGOVEZNICA JUGOSLOVANSKE TISKARNE

reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA KOPITARJEVA 6

Nudi po izredno nizkih cenah: Salda-konte, štrac, journale, šolske zvezke, mape, odjemalne knjižice, risalne bloke itd.

Gospodarske vesti

Olinata repica je letos na Hrvatskem zelo slabo obrodila. Poleg tega se je tudi močno zakasnila. Letošnji pridelek olinata repice se bo porabil predvsem za tehnične potrebe železnice in za izdelovanje jedilnega olja ne pride v poštev. Na Hrvatskem upajo, da pa bo letina sončničnega semena za izdelavo jedilnega olja zadostna.

Cena drv je bila na Madžarskem znova zvišana, kar utemeljuje komisar za cene z zvišanjem delavskih mezd in podražitvijo železniških prevoznih.

Ameriško trgovinsko ministrstvo sporoča, da se je ameriški izvoz v Anglijo v aprilu zvišal za 32 na 128 milijonov dolarjev ter s tem dosegel v zadnjih 20 letih rekordno višino. Izvoz v dežele Britanskega imperija se je zvišal od 216 na 246 milijonov dolarjev.

Potrošnja suhega sadja, mlečnih konserv, fižolnih konserv in sira je bila na švedskem racionirana.

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1-2%,! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!

Zato vsaj doma pijte:

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

tistega z rdečimi srci,

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

je največji slovenski pupilarnovarni denarni zavod. Dovoljuje posojila na menice in vknjižbe

Za vse vloge in obveze hranilnice jamči Mestna občina ljubljanska